

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо підготовки та оформлення курсової роботи
з навчальної дисципліни
“Економіка підприємства”
(для бакалаврів)

Схвалено на засіданні кафедри економіки
та управління підприємством
Протокол № 7 від 20 лютого 2019р.
Зав. кафедри _____ Сафонова В.Є.

Київ – 2019

Підготовлено доктором економічних наук, професором кафедри економіки та управління підприємством *В.Є. Сафоною*

Затверджено на засіданні кафедри економіки та управління підприємством (протокол №7 від 21 лютого 2019 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту, економіки та фінансів (протокол №2 від 25 лютого 2019 р.)

Сафонова В.Є., Методичні рекомендації щодо підготовки та оформлення курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємства» (для бакалаврів).- К.: МАУП, 2019. - 32 с.

Навчально-методична розробка містить загальні положення, методичні рекомендації щодо вибору напрямку наукового дослідження, етапів підготовки, пошуку та обробки інформації, оформлення курсової роботи з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» (для бакалаврів), список літератури та додатки.

© ПрАТ «ВНЗ»Міжрегіональна Академія управління персоналом» (МАУП), 2019

Зміст

Вступ	4
1. Загальні положення	4
2. Організація виконання курсових робіт	6
3. Обов'язки студента	6
4. Обов'язки керівника курсової роботи	7
5. Структура курсової роботи	7
6. Порядок викладу матеріалу відповідно до структури роботи	9
7. Вимоги до оформлення курсової роботи	14
8. Вимоги до захисту	20
Додатки	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

При виконанні курсової роботи перед студентом виникає цілий ряд питань щодо вибору теми роботи, опрацювання літературних джерел, складання плану, порядку організації виконання та представлення курсової роботи до захисту в комісії.

Метою написання методичних рекомендацій є надання методичної допомоги студенту при написанні курсової роботи з фаху та доведення її до логічного завершення.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота з економіки підприємства виконується студентами за спеціальностями: 071 “Облік і оподаткування”, 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”, 075 “Маркетинг” курсу спеціальності «Економіка підприємства» після засвоєння теоретичних дисциплін, що є базою для виконання самостійної роботи.

Робота представляє собою цілісне дослідження задля вирішення практичних завдань функціонування господарських об'єктів різних сфер діяльності (виробничої, збутової, маркетингової, фінансової, інноваційної, інвестиційної, соціальної, екологічної тощо).

Курсова робота є важливим елементом самостійного опанування методів економічного аналізу і першими кроками наукового дослідження студента.

При виконанні курсової роботи студенти розвивають і набувають навички та вміння, що вкрай необхідні в майбутній практичній роботі та прикладних наукових дослідженнях.

Метою курсової роботи є закріплення теоретичних знань студентів з питань економіки підприємства, вибір і поглиблене вивчення студентом однієї з конкретних прикладних проблем, проведення аналізу господарської діяльності обраного об'єкту дослідження, розробка пропозицій та рекомендацій стосовно вирішення конкретно поставлених завдань.

У курсовій роботі студент має довести:

- розуміння дії, форм прояву та механізмів реалізації економічних законів та категорій;
- здатність узагальнювати теоретичні погляди сучасних економічних шкіл, тенденції їх розвитку та вплив на економічне життя країни;
- вміння використовувати теоретичне надбання при розгляді економічних процесів;
- навички аналізувати складні економічні процеси та явища господарської діяльності підприємств (об'єднань);

- формування аргументів і доказів при різних підходах науковців до економічних явищ і процесів;
- вміння застосовувати економіко-математичні методи та моделі для розвитку господарської діяльності підприємств різних форм власності;
- здатність використання різноманітної інформації: статистичних даних, матеріалів первинної звітності підприємств, даних бухгалтерського балансу;
- розуміння та вміння реферувати підручники, монографії, збірники праць, окремі статті та логічно і стисло викладати матеріал.

Виконується курсова робота та проводиться захист державною мовою.

Після написання курсової роботи і перевірки її керівником проводиться захист. Студент повинен вміло і чітко сформулювати основні положення курсової роботи, доказати її економічними розрахунками, дати відповідь на запитання наукового керівника.

Досвід, набутий при виконанні та захисту курсової роботи, має бути використаний у подальшій підготовці роботи магістра.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Науковим керівником розробляється тематика курсових робіт, яка доводиться до відома всіх студентів. Кожний студент самостійно вибирає тему майбутньої курсової роботи. Орієнтована тематика курсових робіт наведена в додатку А.

При виборі теми слід приймати до уваги можливість отримання аналітичної інформації для конкретного дослідження. Студенти, які працюють, можуть вибрати тему, що дає їм можливість використовувати інформацію даного підприємства та вирішувати його конкретні завдання.

Вибравши тему, студент подає до наукового керівника інформацію з зазначенням теми роботи. Студентам, які вчасно не використали надану можливість самостійного вибору, тема курсової роботи визначається науковим керівником.

Студенти самостійно складають проект плану курсової роботи і обов'язково погоджують його з науковим керівником. План курсової роботи повинен відрізнятися своєю логічністю та послідовністю. Передбачені в ньому питання мають поступово розкривати теоретичні аспекти вибраної теми дослідження з переходом до аналітичної частини, яка виконується на конкретному матеріалі. Закінчується дослідження аналізом шляхів та методів покращання діяльності підприємства по вибраній тематиці.

Курсова робота має бути переплетена, та титульній сторінці роботи повинні знаходитись підписи виконавця та керівника роботи.

3. ОBOB'ЯЗКИ СТУДЕНТА

До виконання курсової роботи допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану впродовж навчального процесу.

Студент самостійно вибирає тему курсової роботи із переліку тем, запропонованих науковим керівником або пропонує іншу тему, якщо є замовлення певного підприємства на її розробку.

Курсова робота є самостійною роботою студента. Автор роботи несе повну відповідальність за використання першоджерел, обґрунтування та прийняття рішень і виклад матеріалу в цілому. Необхідно також враховувати можливості зовнішнього середовища щодо перспектив розвитку галузі та досягнення передових підприємств і адаптацію їх досвіду на інші підприємства.

Науковий керівник знайомить студента з графіком виконання окремих етапів курсової роботи, датою захисту та дотриманням цих термінів. Здавати роботу на подальшу перевірку бажано разом з попередньо перевіреним чорновим варіантом курсової роботи.

4. ОBOB'ЯЗКИ КЕРІВНИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Керівник курсової роботи допомагає студенту в її написанні впродовж усього відведеного часу. Керівниками призначаються викладачі із числа досвідчених викладачів кафедри.

Обов'язком керівника є затвердження плану виконання курсової роботи, контроль за дотриманням графіку її написання, координація роботи в цілому та рецензування підготовленої до захисту роботи.

Завізувавши «до захисту» та поставивши свій підпис на титульній сторінці курсової роботи, керівник несе відповідальність за дотримання нормативних вимог щодо виконаної роботи та засвідчує її достатню якість.

Керівник готує відгук на курсову роботу за усталеною формою, наведеною у додатку Б.

5. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота, як самостійне дослідження, повинна відповідати нормативним вимогам.

Обсяг курсової роботи становить 35-40 сторінок друкованого тексту.

Структура курсової роботи включає наступні елементи:

- Титульна сторінка;
- Зміст;
- Вступ (2 стор.);
- Теоретична частина (12-14 стор.);
- Аналітична частина (14-16 стор.);
- Заключна частина (9-10 стор.)
- Висновки (2-3 стор.);
- Список використаних джерел;
- Додатки (якщо вони є і необхідні для пояснення).

Приблизний план курсової роботи наведений в додатку В.

У змісті відображають розділи та підрозділи курсової роботи та їх нумерацію.

Розділи, як правило, мають параграфи (підрозділи). Вступ та висновки не нумеруються.

Основна частина курсової роботи представлена трьома розділами.

Перший розділ є теоретичною частиною. В ньому розглядаються такі питання як сутність економічної категорії, її роль, основні принципи та функції, аналіз структури предмету вивчення, взаємозв'язок елементів системи, методичні підходи дослідження. Питання, які розглядаються, можуть бути оформлені у наступних підрозділах:

- сутність та значення категорії;
- основні принципи та функції;
- види (складові структури) та їх характеристика;
- методика визначення показників.

Другий розділ роботи є аналітичною частиною. В ньому аналізується предмет дослідження та вивчаються окремі його аспекти на базі об'єкта дослідження, оцінюється його найближче оточення. Підрозділами його можуть бути:

- оцінка конкурентного середовища (галузь або найближче оточення підприємства)
- характеристика господарської діяльності підприємства (об'єкта дослідження);
- аналіз основних аспектів проблеми.

Третій розділ є заключною частиною, яка визначає основні шляхи або напрямки зменшення, скорочення, оптимізації, удосконалення предмета дослідження відповідно до умов функціонування об'єкта дослідження.

6. ПОРЯДОК ВИКЛАДУ МАТЕРІАЛУ ВІДПОВІДНО ДО СТРУКТУРИ РОБОТИ

Титульна сторінка.

Титульна сторінка містить інформацію про навчальний заклад, де виконувалася робота, вид роботи, назву теми, дані про виконавця роботи та керівника, про допуск студента до захисту курсової роботи. Розташування

інформації на титульному листі наведено у додатку Г. Титульний лист на сторінці не нумерується, проте враховується в загальній нумерації.

Зміст.

Зміст роботи оформляється на одній сторінці. Зміст також не нумерується, проте враховується в загальній нумерації. Зміст включає:

- вступ;
- послідовний перелік усіх розділів та підрозділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Вступ.

У вступі необхідно:

- коротко, але ясно та чітко, обґрунтувати вибір теми курсової роботи;
- показати її актуальність в сучасних умовах господарювання;
- довести значущість та новизну цієї теми в господарській діяльності підприємства;

• визначити предмет (проблема або коло питань, які досліджуються в роботі) та об'єкт (підприємство, організація чи установа, на підставі даних яких виконується робота) дослідження.

• визначити кінцеву мету (розробку заходів щодо удосконалення предмету дослідження стосовно до обраного об'єкта) дослідження;

• підкреслити основні завдання та коло питань, які розглядаються в роботі у відповідності з визначеною метою (визначаються у відповідності з структурою роботи);

- подати перелік методів дослідження;
- представити інформаційну базу дослідження.

Теоретична частина роботи.

Виконується на матеріалах літературних джерел, які включені в список використаної літератури. Посилання на літературні джерела має бути

представлене у квадратних дужках, де спочатку вказується порядковий номер літературного джерела без знака №, а потім – відповідні сторінки.

В параграфах теоретичної частини слід розкривати найбільш суттєві теоретичні положення проблеми, яку аналізують. Це мають бути, перш за все, об'єктивні сторони економічних явищ: сутність цих процесів та явищ, їх систематика, структура та види, форми, механізми реалізації. Робиться спроба показати наукові розробки вчених по даній проблематиці та визначитись з власною точкою зору.

В кінці теоретичного розділу необхідно подати загальний короткий висновок по розділу декількома реченнями без слова «Висновок».

Аналітична частина роботи.

Метою аналітичної частини є визначення сучасного стану об'єкта дослідження та його конкурентного оточення.

Вона будується на матеріалах конкретного підприємства або організації. Збір статистичних та аналітичних матеріалів здійснюється у відповідності з характером питань, які передбачені планом курсової роботи. Вибірка та аналіз статистичних даних проводяться, як правило, за останні 3 роки.

Характеризуючи об'єкт дослідження, необхідно подати повне та скорочене найменування підприємства, його форму власності, місце розташування, напрям господарювання.

До характеристики господарської діяльності підприємства обов'язково потрібно включити наступні питання:

- виробництво та реалізація продукції;
- операційна діяльність підприємства;
- склад і структура основних фондів;
- склад і структура оборотних засобів;
- організаційна структура підприємства;
- кількісний та якісний склад працівників;
- витрати виробництва;
- фінансові результати.

Студент повинен логічно і послідовно розкрити сутність та дати оцінку факторів впливу на господарську діяльність підприємства за плановими та фактичними показниками. Проведений аналіз дасть можливість виявити проблеми та напрацювати шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства, розробити рекомендації.

Аналіз обов'язково має містити розрахунки, які в тексті групуються у відповідні таблиці. Крім таблиць, розрахунки супроводжуються графіками, діаграмами та іншим ілюстрованим матеріалом, що сприяє полегшенню сприйняття основних результатів дослідження. Обов'язково всі аналітичні розрахунки завершуються аналітичним коментарем, що дозволяє підсумувати та оцінити основні результати проведеного аналізу.

Студенти повинні застосовувати знання та навички, одержані при попередньому вивченні дисципліни, використовувати інструментарій, специфічні засоби, що створені в межах кожної з наук. Наприклад, при дослідженні аспектів фінансування інвестиційного проекту було б доцільно визначити особливості джерел фінансування коштів та визначити вартість кожного елементу з метою досягнення мінімальної вартості фінансування. Таким чином студент демонструє свої знання структури капіталу та оптимізації її вартості. Аналіз таких взаємозв'язків доцільно було б проілюструвати побудовою таблиць, графіків, діаграм, побудовою та аналізом динамічних рядів, розрахунком коефіцієнтів кореляції, що можна розглядати як вдале застосування знань із статистики та економічного аналізу.

За основу методики дослідження вибирається будь-який підхід, який використовується при проведенні аналізу господарської діяльності (студент може знайти самостійно в літературі, в конспектах лекційних чи практичних занять з попередньо вивчених дисциплін, проконсультуватися з керівником).

Заклучна частина.

Закінчується основна частина курсової роботи питанням пошуку основних шляхів подолання проблем, що були виявлені в попередніх

параграфів курсової роботи та кореспондуються з теоретичною і аналітичною частинами роботи. Це можуть бути відповідні заходи, окремі етапи подолання проблем, формування відповідної стратегії та тактики тощо, які представлені і обґрунтовані на основі проведених розрахунків.

Обов'язкова вимога до даного параграфу – обґрунтування, пропозиції, розрахунки повинні відповідати конкретному аналізу даного підприємства (об'єкта дослідження), а не носити характер «взагалі про щось».

Висновки.

Завершується текстова частина роботи відповідними висновками. В стислій, конкретній формі слід представити основні результати проведеного дослідження. Вони повинні бути викладені в лаконічній формі, наприклад: ²За результатами проведеного дослідження в даній курсовій роботі можна зробити наступні висновки...²

Також у висновках мають знайти своє відображення теоретичні прогнози про тенденції розвитку об'єкта дослідження, результати експериментальних досліджень, вплив різних факторів на зміну стану об'єкта та предмета дослідження.

У висновках відсутній порядковий перелік позицій, але обов'язково включається статистичне наповнення.

Список використаних джерел.

Завершується текстова частина курсової роботи списком використаних джерел. До переліку включаються не тільки ті джерела, які цитуються, але й ті, з якими студент ознайомився побіжно.

На початку списку розташовують закони України, постанови уряду, укази президента, розпорядження міністерств та інші інструктивно-нормативні матеріали в порядку їх легітимності. Далі у списку використаних джерел розташовуються за українською абеткою монографії, посібники, збірки, статті з журналів, Інтернет - ресурси з їх повним бібліографічним описом. Приклади правильного оформлення літературних джерел наведені в додатку Е.

Нижче наведено назви статистичних збірок, журналів, газет, які є в бібліотеці Університету і якими доцільно скористатися при написанні курсової роботи.

Статистичні матеріали:

“Статистичні щорічники України;

- Журнали та газети: Економіка України; Відомості Верховної Ради України; Персонал; Фінанси України; Бухгалтер; Бюлетень Національного банку України (Щомісячне статистичне видання Національного банку України); Економічна статистика (Щомісячне видання Міжнародного центру перспективних досліджень); Квартальні передбачення (Щоквартальне видання Міжнародного центру перспективних досліджень); Бізнес; Урядовий кур’єр; Дзеркало тижня та інші.

При написанні курсової роботи залучати Інтернет-джерела:

- Державний комітет статистики України – www.ukrstat.gov.ua
- Національний банк України – www.bank.gov.ua
- Міжнародний центр перспективних досліджень – www.icps.kiev.ua
- Верховна рада України – www.rada.kiev.ua
- Міністерство економіки України – www.me.gov.ua
- Міністерство фінансів України – www.minfin.gov.ua
- Національна парламентська бібліотека України. Матеріали бібліотеки, картотеки, каталоги – www.nplu.kiev.ua
- Бібліотека ім. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
- Національний інститут стратегічних досліджень. Наукові публікації, інформаційний сервер – www.niss.gov.ua
- Український центр економічних і політичних досліджень ім. А.В. Разумкова. Аналітичні матеріали, публікації – www.ucerps.com.ua
- Міжнародний центр порівняльного аналізу. Аналіз політичних і економічних процесів, інституцій і явищ в Україні і в світі – www.isai.org.ua

Додатки.

Додатки за необхідністю наводяться в кінці роботи і оформляються згідно з вимогами. Додатками можуть бути великі таблиці, баланси, звітні дані, графічні матеріали, схеми, розрахунки тощо. Вони позначаються великими літерами української абетки, починаючи з літери А, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, С. Після слова «Додаток» друкують літеру, яка позначає його послідовність (Додаток А).

7. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги.

Курсова робота виконується студентом самостійно у відповідності до зазначених термінів.

Текст курсової роботи документується на сторінці аркуша А 4. Курсова робота має бути виконана у вигляді комп'ютерного набору на одній стороні аркуша. Комп'ютерний набір виконується шрифтом Times New Roman розміром 14 пт через 1,5 інтервали. Вирівнювання тексту – по ширині рядка.

Текст курсової роботи розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве - 30 мм., праве –10-15 мм., верхнє та нижнє – 20 мм.

Мова курсової роботи державна, стиль науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність логічна.

Скорочення слів і словосполучень необхідно використовувати у відповідності з діючими стандартами з бібліотечної та видавничої справи. Скорочення загальноживаних термінів допускається тільки після їх повного викладу. Назви літературних джерел та власні імена наводяться мовою оригіналу.

Робота починається з титульної сторінки, яка виконується за формою поданою в додатку Д. Переробка форматів титульної сторінки не дозволяється з метою стандартизації вимог циклової комісії щодо естетичного оформлення початку роботи. Студент користується готовим шаблоном, замінюючи базові реквізити на особисті.

Нумерація.

Нумерація сторінок курсової роботи наскрізна: перша сторінка – титульна, друга – зміст і т.д. Нумерація ставиться до останньої сторінки списку використаних джерел. Номер сторінки проставляється арабськими цифрами в правому верхньому куті. На титульній сторінці номер сторінки не проставляється. Таблиці та рисунки, які розташовані на окремих сторінках, включають у загальну нумерацію роботи. На ілюстрації (таблиці, рисунки), які не створені автором особисто, необхідно в тексті давати посилання на відповідні літературні джерела.

Якщо в роботі містяться додатки (таблиці, схеми тощо), їх потрібно нумерувати саме як додатки з посиланнями на них в тексті. В загальний обсяг сторінок курсової роботи додатки не входять.

За титульною сторінкою послідовно розташовують зміст (план) курсової роботи, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки.

Текст основної частини поділяють на розділи та підрозділи (параграфи). В тексті основної частини необхідно робити абзаци стандартом 1,25см. Акцентування уваги на окремих елементах тексту здійснюється через виділення **жирним шрифтом** або через *курсив*. На великих масивах тексту акцентувати увагу не доцільно.

В змісті роботи зазначаються початкові сторінки кожного розділу і підрозділу (параграфу). Їх назви у змісті і тексті курсової роботи повинні обов'язково збігатися.

Вступ, кожен розділ, висновки і список використаних джерел, які розміщуються у вказаній послідовності, розпочинаються з нової сторінки. Їх назви друкують великими літерами симетрично до тексту жирним шрифтом розміром 14 пт з вирівнюванням по центру без абзацу і без крапки в кінці. Перед елементами „ВСТУП”, „ВИСНОВКИ”, „СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ” та „ДОДАТКИ” нумерація вказується.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими

ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: 1.2. (другий підрозділ першого розділу). Назва підрозділу починається з великої літери, в кінці назви підрозділу крапка не ставиться. Назва підрозділу друкується жирним шрифтом розміром 14 пт з вирівнюванням по ширині рядка без абзацу.

Оформлення таблиць.

Цифровий матеріал, як правило, оформляється у вигляді таблиць, що розробляються автором самостійно. Кожна таблиця повинна мати назву, що відображає її зміст. Назва таблиці друкується нежирним шрифтом розміром 14 пт з вирівнюванням по центру без абзацу. В кінці назви таблиці крапка не ставиться. Всі таблиці слід нумерувати. Праворуч над назвою з прописної букви пишуть слово “Таблиця” та її порядковий номер. Знак № перед цифрою не ставиться. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці в даному розділі (наприклад: Таблиця 1.3 – третя таблиця першого розділу).

Лівий та правий край таблиці повинні співпадати з краями тексту. Якщо в курсовій роботі одна таблиця, що не бажано, то вона нумерується за загальними правилами.

При оформленні таблиці слід дотримуватись певних правил. Вертикальні графи таблиці нумерують тільки в тих випадках, коли в тексті на них є посилання або таблицю частково переносять.

При переносі частини таблиці на іншу сторінку слово “Таблиця” і її номер вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова “Продовження таблиці” і вказують її номер, наприклад: “Продовження таблиці 1.2”.

Якщо таблиця може розміститись на одній сторінці, її бажано не розривати, а нівелювати текстом, який знаходиться поза таблицею.

Якщо всі показники таблиці мають однакові одиниці виміру, їх виносять у заголовок таблиці, після коми (наприклад, Динаміка чисельності персоналу підприємства «Мрія» за 2010-2017 рр., чол.), якщо різні – вказують з лівого

боку в колонці через кому після назви показника (наприклад, Поголів'я свиней, гол. або питома вага, %) . Позначення одиниць виміру має відповідати вимогам стандарту.

Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті або на наступній сторінці. Посилання мають бути в тексті на всі таблиці. Таблиця розміщується уздовж сторінки або впоперек з відповідним поворотом її за годинниковою стрілкою. Те ж саме стосується і рисунків.

Оформлення формул.

Формули, які наводяться в роботі, слід нумерувати арабськими цифрами. Формули вирівнюються по центру сторінки відносно рядків тексту. Порядковий номер наводиться в круглих дужках праворуч від формули, з вирівнюванням по правому краю тексту роботи. Він повинен складатися з номера розділу і порядкового номера формули, що розділені крапкою. Наприклад: (1.3) – третя формула першого розділу, до якого вона відноситься.

Пояснення умовних позначень наводиться після слова „де” списком, кожен елемент якого розташовується з абзацу з вирівнюванням по ширині сторінки.

Між текстом і формулою, формулою і поясненням до неї необхідно залишати по одному вільному рядку 14 пт. Наприклад:

- де – ціна вікової технологічної фази ВТФ і-го виду, грн.;
- індекс зміни цін на і-ту вікову технологічну фазу в кінці розрахункового періоду T , рівному терміну створення ВТФ;
- витрати t -го року створення ВТФ і-го виду, грн.;
- дотації, компенсаційні платежі в t -ому році за екологічно орієнтоване лісовирощування і-го виду, грн.;
- коефіцієнт нарощення витрат від $t=1$ до T .

Оформлення ілюстрацій.

Ілюстрації (схеми, малюнки, графіки, діаграми) необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на

наступній сторінці. Ілюстрації починаються словом “Рис.” і нумеруються послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих в додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, друкуються нежирним шрифтом розміром 14 пт з вирівнюванням по ширині і без абзацу.

Оформлення використаних джерел.

При посиланні в тексті на джерела в квадратних дужках після відповідної фрази (посилання) наводиться порядковий номер джерела в списку використаної літератури та сторінка, наприклад: [2, с. 24].

Відомості про джерела, які включені до списку літератури, необхідно подавати згідно з вимогами державного стандарту. Їх необхідно розміщувати в алфавітному порядку з дотриманням наступних вимог: спочатку в списку наводяться законодавчі та нормативні акти згідно їх легітимності (навіть, якщо вони узяті з офіційних сайтів), всі інші джерела (окрім джерел іноземними мовами крім російської) розташовуються в алфавітному порядку, після них розміщуються джерела іноземними мовами (подаються в списку літератури у випадку, якщо автор вивчав джерело за мовою оригіналу).

Формуючи список літератури за темою роботи, студент обов'язково повинен зазначити прізвище та ініціали автора, назву роботи, видавництво, місце та рік видання, загальний обсяг сторінок. Якщо до списку входять періодичні публікації, то обов'язково слід зазначити прізвище та ініціали автора, назву статті, назву журналу, газети тощо, рік видання, номер та сторінки, на яких надрукована стаття. Якщо студент використовував Інтернет-ресурси, то слід зазначити прізвище та ініціали автора матеріалу, назву та Web-site.

В списку використаних літературних джерел повинно бути не менше 20 – 25 джерел.

Приклад оформлення списку використаних літературних джерел наведено в додатку Е.

Оформлення додатків.

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи. В додатки слід винести допоміжні матеріали: проміжні розрахунки, результати автоматизованого розв'язання поставлених в роботі завдань, таблиці допоміжних цифрових даних, інструкцій, методики та форми звітності окремих підприємств, якими користувався студент для проведення дослідження. На першому чистому аркуші посередині великими літерами пишуть “Додатки”.

Кожен додаток оформлюється з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої літери симетрично тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої жирним шрифтом розміром 14 мм друкується слово “Додаток ” і велика літера українського алфавіту, що позначає послідовність додатку. Назва додатку вирівнюється по центру і в кінці крапка не ставиться.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г,Є,З, І,Ї,Й,О,Ч,Ь.

Текст кожного додатку за необхідністю може бути поділений на розділи і підрозділи, які нумерують у межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатку А.

Ілюстрації, таблиці, формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2. – другий рисунок першого розділу додатку Д; формула (А.1) – перша формула додатку А.

Курсова робота має бути подана до захисту в відповідній папці.

Студент зобов'язаний реалізувати зауваження та пропозиції керівника до захисту курсової роботи.

8. ВИМОГИ ДО ЗАХИСТУ

Курсові роботи студенти захищають публічно в установлені науковим керівником терміни.

Умовами допущення до захисту є:

- оформлена за всіма вимогами курсова робота;
- рецензія керівника, в якій визначена попередня оцінка, з якою робота допускається до захисту.

Незадовільно виконану роботу до захисту рецензент не допускає і повертає студенту на доопрацювання. Виправлені та доповнені курсові роботи подаються повторно на розгляд обов'язково разом з першим варіантом роботи і рецензією на неї.

Результати захисту оцінюються науковим керівником відповідно на «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При цьому приймається до уваги наступне:

- самостійність виконання роботи;
- науковий рівень виконання роботи;
- уміння аналізувати фактичні дані і робити відповідні висновки;
- відповідність теоретичних постулатів і практичних розробок;
- уміння стисло, логічно і лаконічно викласти основні положення дослідження;
- мовна та бібліографічна грамотність;
- своєчасність виконання роботи.

Встановлення відповідності даних 100-бальної шкали оцінювання, національної (4-бальної) до шкали за системою ECTS здійснюється в такому порядку:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	

74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Додаток А

Тематика курсових робіт для студентів спеціальностей: 071 “Облік і оподаткування”, 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”, 075 “Маркетинг”

- 1.Правові основи та напрями діяльності підприємств в ринкових умовах господарювання
- 2.Ринкове середовище господарювання підприємств та організацій
- 3.Методи управління діяльністю підприємства у ринкових умовах
- 4.Система управління персоналом підприємства
- 5.Ефективність відтворення і використання основних фондів підприємства
- 6.Амортизаційна політика підприємства в ринкових умовах господарювання
- 7.Нематеріальні ресурси підприємства, їх формування та ефективність використання
- 8.Нормування оборотних коштів підприємства
- 9.Ефективність використання оборотних коштів підприємства

- 10.Визначення необхідного розміру і джерел фінансування виробничих інвестицій
- 11.Формування та регулювання фінансових інвестицій (цінних паперів)
- 12.Оцінка ефективності виробничих інвестицій за ринкових умов господарювання
- 13.Загальні та пріоритетні напрямки технічних інновацій
- 14.Основні тенденції організаційного прогресу на сучасному етапі розвитку підприємства
- 15.Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень
- 16.Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства
- 17.Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва
- 18.Формування та використання виробничої потужності підприємства
- 19.Малі підприємства та їх роль у ринкових умовах господарювання
- 20.Об'єктивна необхідність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва
- 21.Виробнича і соціальна інфраструктура підприємства
- 22.Державне економічне регулювання виробничо-господарської діяльності підприємства
- 23.Планування розвитку діяльності підприємства у ринкових умовах господарювання
- 24.Організація оперативного планування діяльності підприємства
- 25.Вимірювання і забезпечення підвищення рівня якості і конкурентоспроможності продукції
- 26.Кадрова політика підприємства
- 27.Продуктивність праці персоналу підприємства: вимірювання, чинники і резерви підвищення
- 28.Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту
- 29.Форми і системи оплати праці та їх удосконалення

30. Система участі працівників у прибутках підприємства
31. Складання кошторису виробництва
32. Калькуляція собівартості окремих виробів продукції
33. Стратегія і шляхи зниження поточних витрат
34. Ціни на промислову продукцію: загальна характеристика, методи встановлення і регулювання
35. Прибуток підприємства та шляхи його зростання
36. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства
37. Ефективність виробництва: вимірювання і чинники підвищення
38. Економічна безпека підприємства і шляхи запобігання внутрішнім та зовнішнім загрозам
39. Практика здійснення та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання
40. Санація (фінансове оздоровлення) підприємства
41. Банкрутство підприємства: механізм визначення та шляхи подолання
42. Методологічні основи обґрунтування множинних цілей діяльності підприємства
43. Тенденції щодо зміни в Україні кількості підприємств за формою власності майна і чисельністю працівників
44. Соціально-економічні переваги акціонування державних підприємств
45. Актуальні проблеми обґрунтування виробничої й загальної структури підприємств різних форм власності
46. Доцільність та ефективність створення холдингових компаній в окремих галузях економіки України
47. Оцінка основних принципів поведінки суб'єктів господарювання на вітчизняному та світовому ринках
48. Основні параметри формування належного підприємницького середовища в Україні
49. Сучасні проблеми активізації підприємництва в Україні

50.Проблеми створення та ефективного функціонування міжнародних спільних підприємств в Україні

51.Наукове обґрунтування доцільного (найбільш ефективного) типу організаційної структури управління щойно утвореним підприємством

52.Формування і функціонування ринку праці за сучасних умов господарювання

53.Проблеми визначення необхідної кількості управлінського персоналу підприємства

54.Тенденції динаміки структури персоналу підприємств різних галузей промисловості та народного господарства України

55.Проблеми оновлення й використання окремих груп основних фондів на підприємствах різних галузей народного господарства України

56.Видова класифікація і структура основних фондів підприємств та організацій України

57.Характеристика та особливості використання окремих об'єктів промислової власності

58.Характеристика та використання об'єктів інтелектуальної власності, що охороняються авторськими та суміжними правами

59.Патентно-ліцензійна діяльність підприємств та організацій за ринкових умов господарювання

60.Рівень забезпеченості підприємств (організацій) необхідними оборотними коштами за сучасних умов господарювання

61.Способи підвищення ефективності використання оборотних коштів на підприємствах різних галузей народного господарства України

62.Характеристика і роль окремих видів цінних паперів у фінансуванні розвитку виробництва та економічної діяльності різних суб'єктів господарювання

63.Основні чинники підвищення ефективності формування і використання виробничих інвестицій

64.Змістовна характеристика та економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання

65.Аналітична оцінка впливу організаційно-технічних та інших нововведень на економічні та соціально-екологічні показники діяльності підприємств України

66.Поняття та ключові особливості сучасної науково-технічної революції

67.Сучасні загальні та пріоритетні напрями НТП в окремих галузях народного господарства України

68.Передумови та способи ефективнішого використання виробничих потужностей підприємств різних галузей економіки України

69.Енергозабезпечення діючих підприємств та економічна ефективність зменшення енергоємності виробництва

70.Сучасні напрями мінімізації складських запасів окремих видів матеріальних ресурсів і залишків на складах готової продукції

71.Соціальна діяльність та ефективність виробництва: обґрунтування й визначення взаємного впливу

72.Тенденції розвитку соціальної інфраструктури на підприємствах (в організаціях) за ринкових умов господарювання

73.Бюджетне планування економічного та соціального розвитку країни

74.Кредитна система, її функції та вплив на розвиток народного господарства країни

75.Принципи побудови та способи вдосконалення податкової системи держави

76.Об'єктивна необхідність і проблеми стратегічного планування на підприємствах різних форм власності

77.Методи вимірювання та показники рівня продуктивності праці на підприємствах різних форм власності

78.Об'єктивна необхідність застосування різних форм і систем оплати праці персоналу підприємств

79.Види та практика застосування доплат і надбавок до заробітної плати окремих категорій персоналу

80.Участь працівників у прибутках і власності підприємств: зарубіжний досвід та вітчизняні перспективи застосування

81.Склад калькуляційних витрат та проблеми зниження собівартості промислової продукції

82.Об'єктивність застосування різноманітних видів цін (тарифів) на продукцію (послуги) в сучасній системі господарювання

83.Чинники і резерви зростання прибутку суб'єктів господарювання (підприємницьких структур)

84.Специфіка обчислення оподаткованого прибутку підприємства (організації)

85.Економічна безпека в системі діяльності фірми за ринкових умов господарювання

86.Практика здійснення та ефективність реструктуризації підприємств і структурної перебудови окремих галузей народного господарства України

87.Програма та процес санації суб'єктів господарювання

88.Виявлення та аналіз причин банкрутства суб'єктів господарювання

Зразок оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Конституція України, закони України, постанови Верховної Ради України	<p>Цивільний кодекс України: Офіційний текст. Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року / Міністерство Юстиції України. - К.: Атака, 2003.- 416 с</p> <p>Або</p> <p>Цивільний кодекс України: Офіційний текст. Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року //Відомості Верховної Ради.-2003.-№40-44.- Ст.356</p>
Монографії (один, два, три або чотири автори)	<p>Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник/ Л.А. Швайка.- Львів: “Новий Світ - 2000”, 2003. – 268 с.</p> <p>Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник/ Г.М.Тарасюк, Л.І.Шваб.К.: “Каравела”, 2003. – 432 с.</p> <p>Бідзюра І.П.Основи підприємницької діяльності та агробізнесу: Навч. пос./ І.П.Бідзюра, В.К.Збарський, М.М. Ільчук.- К., 2001. – 320 с.</p>
Монографії (п’ять та більше авторів)	Системный анализ инфраструктуры как элемент народного хозяйства / Н.И.Белоусова, Е.И.Вишняк, и др. – М.: Экономика, 1981. – 62 с.
Перекладні видання	Глен Р., Державне управління:

	Підручник/ Р.Глен, Пер. з англ. – К.: Основи, 1994. – 191 с.
Збірки наукових праць	Ефективність реформування української економіки: Зб. наук. пр. / Інститут економіки НАН України, 1999. – 210 с.
Складові частини: Книги	Месель-Веселяк В.Я. Розвиток форм господарювання в агропромисловому комплексі / В.Я.Месель-Веселяк Розвиток форм господарювання на селі.; За ред. В.Я. Меселя-Веселюка і П.Т. Саблука. – К.: Урожай, 1993. – с.12-29.
Журналу	Онищенко О. Про підприємницькі форми господарювання в аграрній сфері / О. Онищенко, В.Юрчишин // Економіка України.- 1997. - № 4. – С. 50-60.
Тези доповідей	Підлужний Й. Історія становлення кооперації в Галиччині / Проблеми кооперації в сільському господарстві: Тези доп. міжнар. конф. – Львів-Дубляни. 1995. – С.41-43.
Автореферати дисертацій	Клиновський А.Б. Соціально-економічні проблеми розвитку та розміщення продуктивних сил регіону (на матеріалах Рівненської області): Автореф. дис. канд. екон. наук/ А.Б. Клиновський / НДЕІ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України. – К.: 2004. – 18 с.
Інтернет- джерело	Пищухи А.М., Шалкин А.В. Матричные системы управления. –www.scholar.ru

Зразок відгуку на курсову роботу

**ВІДГУК
НА КУРСОВУ РОБОТУ**

з теми „ _____ ”

студента.....

_____ курсу, групи _____, спеціальності _____

Курсова робота з дисципліни „Економіка підприємства”

Реєстраційний № _____ дата отримання „__” ____ 20 р.

Науковий керівник _____

Актуальність обраної теми:

Об’єкт і предмет дослідження:

Структура роботи:

Основна характеристика першого розділу курсової роботи:

Основна характеристика другого розділу курсової роботи:

Основна характеристика третього розділу курсової роботи:

Основна характеристика четвертого розділу курсової роботи:

Характеристика висновків проведеного дослідження:

Мета дослідження : досягнута повністю (частково, не досягнута)

Завдання дослідження : виконані повністю (частково, не виконані)

Структура роботи: витримується згідно вимогам (частково відповідає вимогам, не відповідає вимогам)

Науково-теоретичний рівень роботи: високий (середній, низький)

Методичний рівень роботи : високий (середній, низький)

Характер новизни дослідження: високий (середній, низький)

Ступінь власного внеску у розробку проблеми: високий (середній, низький)

Характер зовнішнього оформлення роботи: охайний (задовільний, неохайний)

Зауваження:

Недоліки роботи:

За результатами захисту робота оцінена _____

Науковий керівник _____

Зразок оформлення титульного аркуша

Міжрегіональна Академія управління персоналом

Кафедра теоретичної та прикладної економіки

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни “Економіка підприємства”

на тему _____

Студента(ки) _____ курсу _____ групи
напряму підготовки _____
спеціальності _____

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка: ECTS _____

Київ-2019